

Kritéria pre udeľovanie výnimiek z nariadení Komisie (EÚ) týkajúcich sa požiadaviek pripojenia do prenosovej alebo distribučnej sústavy

Národný regulačný úrad stanovuje kritéria udeľovania výnimiek v súlade s:

- nariadením Komisie (EÚ) č. 2016/631 zo 14. apríla 2016, ktorým sa stanovuje sieťový predpis pre požiadavky na pripojenie výrobcov elektriny do elektrizačnej sústavy (ďalej len „nariadenie RfG“),
- nariadením Komisie (EÚ) č. 2016/1388 zo 17. augusta 2016, ktorým sa stanovuje sieťový predpis pre pripojenie odberateľov do elektrizačnej sústavy (ďalej len „nariadenie DCC“),
- nariadením Komisie (EÚ) č. 2016/1447 z 26. augusta 2016, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o požiadavkách na pripojenie sietí jednosmerného prúdu vysokého napätia a jednosmerne pripojených jednotiek parku zdrojov do elektrizačnej sústavy (ďalej len „nariadenie HVDC“).

Tieto právne predpisy EÚ sú záväzné pre všetky dotknuté strany a v Slovenskej republike sú priamo aplikovateľné bez nutnosti ich transponovania do národnej legislatívy. Nariadenie RfG, nariadenie DCC a nariadenie HVDC obsahujú ustanovenia týkajúce sa pripojenia do prenosovej alebo distribučnej sústavy pre:

- nové zariadenia na výrobu elektrickej energie, najmä synchronne jednotky na výrobu elektrickej energie, jednotky parku zdrojov a jednotky parku zdrojov prevádzkovaných na mori;
- nové odberné elektrické zariadenia pripojené do prenosovej sústavy, nové distribučné zariadenia pripojené do prenosovej sústavy, nové distribučné sústavy vrátane nových uzavretých distribučných sústav; nové odberné jednotky, ktoré využívajú odberné elektrické zariadenie alebo uzavretú distribučnú sústavu na poskytovanie služieb riadenia odberu pre príslušných prevádzkovateľov sústav a príslušných prevádzkovateľov prenosových sústav;
- siete jednosmerného prúdu vysokého napätia (HVDC) a jednosmerne pripojené jednotky parku zdrojov do elektrizačnej sústavy.

Cieľom nariadení EÚ je zabezpečenie spravodlivých podmienok hospodárskej súťaže na vnútornom trhu s elektrinou, zaistenie bezpečnosti prevádzky sústavy a integrácia obnoviteľných zdrojov energie do sústavy ako aj zjednodušenie obchodu s elektrinou v celej Európskej únii.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví môže podľa čl. 60 nariadenia RfG, čl. 50 nariadenia DCC a čl. 77 nariadenia HVDC na žiadosť:

- vlastníka alebo potenciálneho vlastníka zariadenia na výrobu elektrickej energie, príslušného prevádzkovateľa sústavy alebo príslušného prevádzkovateľa prenosovej sústavy,
- vlastníka alebo potenciálneho vlastníka odberného elektrického zariadenia, prevádzkovateľa alebo potenciálneho prevádzkovateľa distribučnej sústavy či uzavretej distribučnej sústavy, príslušného prevádzkovateľa sústavy alebo príslušného prevádzkovateľa prenosovej sústavy,
- vlastníka či potenciálneho vlastníka jednosmerného prúdu vysokého napätia alebo jednosmerne pripojenej jednotky parku zdrojov, príslušného prevádzkovateľa sústavy alebo príslušného prevádzkovateľa prenosovej sústavy,

v súlade s týmito nariadeniami udeliť výnimky z jedného alebo viacerých ustanovení týchto nariadení.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „URSO“) stanoví po konzultácii so všetkými zúčastnenými stranami kritéria pre udeľovanie výnimiek z nariadení. Príslušné kritéria zverejní na svojich internetových stránkach a oznámi ich Komisii. Komisia môže požadovať, aby regulačný orgán zmenil tieto kritériá, ak sa domnieva, že nie sú v súlade s týmito nariadeniami. Možnosť preskúmania a zmeny kritérií udeľovania výnimiek nemá vplyv na už udelené výnimky, ktoré naďalej platia až do plánovaného dátumu skončenia ich platnosti v zmysle rozhodnutia o udelení výnimky.

Ak to regulačný orgán považuje za nevyhnutné v dôsledku zmeny okolností týkajúcich sa vývoja požiadaviek na sústavu, môže maximálne raz za rok preskúmať a zmeniť kritériá udeľovania výnimiek. Zmena jednotlivých kritérií sa nevzťahuje na už udelené výnimky, ktoré platia naďalej až do plánovaného dátumu skončenia ich platnosti v zmysle rozhodnutia o udelení výnimky a ani na tie, na ktoré už bola podaná žiadosť.

Stanovené kritériá

Náležitosti žiadosti o udelenie výnimky

Žiadosť okrem identifikačných údajov žiadateľa a uvedenia kontaktnej osoby pre všetku komunikáciu obsahuje nasledujúce údaje:

1. Popis každého nového zariadenia na výrobu elektrickej energie, nového odberného elektrického zariadenia pripojeného do prenosovej sústavy, nového distribučného zariadenia pripojeného do prenosovej sústavy, novej distribučnej sústavy alebo novej odbernej jednotky, siete jednosmerného prúdu vysokého napätia alebo jednosmerne pripojených jednotiek parku zdrojov, pre ktorú sa výnimka žiada. V prípade žiadosti podanej prevádzkovateľom distribučnej alebo prenosovej sústavy musí byť súčasťou žiadosti aj celkový inštalovaný výkon a počet jednotiek parku zdrojov, celkový inštalovaný výkon a počet odberných elektrických zariadení pripojených k prenosovej sústave, distribučných zariadení pripojených do prenosovej sústavy, distribučných sústav alebo odberných jednotiek a celkový inštalovaný výkon a počet sietí jednosmerného prúdu vysokého napätia alebo jednosmerne pripojených jednotiek parku zdrojov;
2. Odkaz na ustanovenie nariadenia, z ktorého/z ktorých je výnimka požadovaná;
3. Podrobný popis navrhovanej výnimky, dôvod prečo by mala byť výnimka udelená a doba trvania výnimky;
4. Implementačný plán opatrení a harmonogram dosiahnutia súladu, s ktorými musia byť pred podaním žiadosti oboznámení všetci dotknutí účastníci trhu.

Žiadosť musí ďalej obsahovať doklady preukazujúce splnenie nasledujúcich kritérií:

- I. Spoľahlivostného a kvalitatívneho kritéria;
- II. Environmentálneho kritéria;
- III. Kritéria ekonomickej výhodnosti;
- IV. Kritéria dopadov na konkurenčné prostredie na trhu s elektrickou energiou;
- V. Dôkaz, že požadovaná výnimka nebude mať nepriaznivý vplyv na cezhraničný obchod s elektrickou energiou.

V prípade, ak predložená žiadosť nespĺňa vyššie uvedené podmienky, úrad postupuje v zmysle príslušných ustanovení nariadenia RfG, nariadenia DCC alebo nariadenia HVDC. Žiadosti musia byť podané v slovenskom jazyku.

Vysvetlivky k náležitostiam žiadosti:

K bodu 2

Žiadateľ pripojí k žiadosti popis, o výnimky z ktorých častí nariadenia RfG, nariadenia DCC alebo nariadenia HVDC žiada. Je možné žiadať o jednu alebo viac výnimiek. Pri popise žiadanej výnimky je potrebné zohľadniť nariadenie RfG, nariadenie DCC alebo nariadenie HVDC.

K bodu 3

Žiadateľ pripojí k žiadosti presný popis skutočnosti, ktorá má byť vyriešená pomocou výnimky a jednoznačný popis príčin, na základe ktorých došlo k vzniku tejto skutočnosti. Žiadateľ predloží jednoznačnú definíciu skutočnosti, ktorá obsahuje minimálne nasledujúce:

- jednoznačný popis skutočnosti, ku ktorému doloží popis jednoznačných dôkazov,
- jednoznačný výklad rozsahu skutočnosti,
- spúšťače alebo základné príčiny skutočnosti a

- jasne pomenované predpoklady a existujúce riziká a neistoty.

V definícii skutočnosti je potrebné popísať a preukázať povahu a rozsah skutočnosti. Malo by byť vysvetlené, prečo nie je aktuálna alebo vyvíjajúca sa situácia udržateľná a prečo je výnimka nevyhnutná.

Musí byť stanovená a odôvodnená doba trvania požadovanej výnimky vrátane doloženia dôkazu, že kratšia ako požadovaná doba trvania výnimky by nebola vhodná a primeraná. Trvanie vyžiadanej výnimky nesmie prekročiť technickú životnosť aktíva.

Žiadateľ odôvodní nutnosť výnimky tým, že preukáže pomocou vhodných dokumentov a posudkov splnenie nižšie uvedených kritérií (body I až V).

K bodu 4

Žiadateľ pripojí k žiadosti implementačný plán obsahujúci všetky opatrenia a harmonogram pre dosiahnutie plného súladu so všetkými požiadavkami nariadenia RfG, nariadenia DCC a nariadenia HVDC.

K bodu I

Žiadateľ pripojí k žiadosti doklady o tom, že výnimkou nevzniknú žiadne neodvratiteľné negatívne dopady na ostatných účastníkov trhu alebo na spoľahlivosť a kvalitu dodávok elektrickej energie, rovnako ako nevzniknú žiadne významné riziká pre ostatných účastníkov trhu. Náklady na odvrátiteľné negatívne dopady na ostatných účastníkov trhu alebo spoľahlivosť a kvalitu dodávok elektriny, prípadne náklady na odstránenie významných rizík pre ostatných účastníkov trhu budú zahrnuté do hodnotenia v rámci Kritéria ekonomickej výhodnosti.

K bodu II

Žiadateľ pripojí k žiadosti doklady o tom, že výnimkou nevzniknú žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie alebo zdravie.

K bodu III

Žiadateľ pripojí k žiadosti, v súlade s požiadavkami predmetných ustanovení nariadenia RfG, nariadenia DCC a nariadenia HVDC, analýzu nákladov a výnosov. S pomocou analýzy nákladov a výnosov má byť zaistené, aby prínosy všetkých účastníkov trhu z využitia výnimky prevýšili náklady všetkých účastníkov trhu vzniknuté v súvislosti s udelením výnimky.

Žiadateľ predloží základný scenár, t. j. dokument, v ktorom popíše, ako by sa vyvíjala situácia bez poskytnutia požadovanej výnimky. Základný scenár bude obsahovať plnú realizáciu požiadaviek vyplývajúcich z predmetných ustanovení nariadenia RfG, nariadenia DCC a nariadenia HVDC. Je nutné vychádzať minimálne z týchto dokumentov: referenčného scenára Európskej komisie pre energetiku, dopravu a emisie skleníkových plynov z roku 2016¹⁾ alebo z dokumentu ENTSO-E „Správa o scenároch 10-ročného plánu rozvoja sietí 2020²⁾“.

¹⁾ EU Reference Scenario 2016 – Energy, transport and GHG emissions - Trends to 2050, EC, July 2016

²⁾ <https://2020.entsos-tyndp-scenarios.eu/>

Tiež je potrebné zdôvodniť výber jedného alebo viacerých zvolených základných scenárov a predložiť akékoľvek s nimi súvisiace dátové podklady. Jednoznačný základný scenár poskytne tiež základ pre porovnanie s požadovanou výnimkou.

Všetky náklady, ktoré sú udelením výnimky spôsobené, musia byť identifikované a dostatočne zdôvodnené. Zároveň musí byť jasne určené ako budú všetky identifikované náklady kompenzované. Náklady vzniknuté nezávisle na výnimke nie sú pre analýzu nákladov a výnosov relevantné. Ako druhy nákladov budú uvedené investičné a prevádzkové náklady, prípadne nepriame náklady tretích strán (externé náklady), ktoré kvôli výnimke vzniknú.

Mal by byť identifikovaný každý výnos, ktorý bol docielený pomocou výnimky. Výnos, ku ktorému dôjde bez ohľadu na výnimku, nie je pre súčasnú analýzu nákladov a výnosov relevantný. Výnos by mal byť primárne vyjadrený v peniazoch. Pokiaľ to nie je možné alebo by to vyvolalo neprimerane vysoké náklady, tak by mal byť výnos kvantifikovaný. Kvalitatívny opis je povolený, pokiaľ nie je možná kvantifikácia. Dôvody pre kvantifikáciu miesto peňažného vyjadrenia, príp. kvalitatívny opis namiesto kvantifikácie musia byť detailné.

Analýza nákladov a výnosov musí byť založená na jednej alebo viacerých metódach z nasledujúcich metód výpočtu:

- a) čistá súčasná hodnota (NPV),
- b) návratnosť investícií (ROI),
- c) miera návratnosti (ROR),
- d) čas potrebný na dosiahnutie vyrovnaného hospodárenia (BEP).

Voľba metód(y) musí byť odôvodnená s vymedzením k metódam, ktoré neboli zvolené. Ako sledované obdobie prichádza do úvahy doba odpisovania alebo technická životnosť zariadenia. Aby bolo možné porovnať náklady a finančne vyčíslený/kvantifikovateľný výnos za rôzne obdobia, použije sa reálna diskontná sadzba 4%³⁾.

Akékoľvek priestorové a časové obmedzenia, prípadne odlišné diskontné sadzby, je potrebné zdôvodniť. Okrem toho musí žiadateľ predložiť implementačný plán obsahujúci opatrenia a harmonogram pre dosiahnutie plného súladu so všetkými požiadavkami nariadenia RfG, nariadenia DCC a nariadenia HVDC.

K bodu IV

Žiadateľ pripojí k žiadosti doklady o tom, že výnimkou nevzniknú žiadne konkurenčné výhody pre výrobcov elektrickej energie alebo vlastníkov elektrární, ktoré by nevznikli z iných dôvodov.

K bodu V

Žiadateľ pripojí k žiadosti doklady o tom, že výnimkou nebude nepriaznivo ovplyvnený cezhraničný obchod s elektrickou energiou.

³⁾ ENTSO-E „3rd Guideline for Cost Benefit Analyses of Grid Development Projects“, 2020